

УДК 351.822

ФУНКЦІОНАЛЬНЕ ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ОСНОВНІ ЕЛЕМЕНТИ МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Студ. І.О. Пронтенко, гр.. БФск-1-17

Науковий керівник О.В. Черниш

Київський національний університет технологій та дизайну

Мета та завдання. Метою публікації є дослідження теоретично-методичних основ і принципів побудови, визначення функцій та структури механізму формування фінансової безпеки держави. Відповідно до поставленої мети визначено такі основні завдання: уточнити поняття «фінансова безпека України», визначити сутність і призначення механізму забезпечення фінансової безпеки України, запропонувати структуру механізму та розкрити сутність його елементів, сформувати (окреслити) принципи механізму забезпечення фінансової безпеки держави.

Методи та засоби дослідження – методи діагностики та аналізу, порівнянь, угруповань, спостереження.

Об'єкт та предмет дослідження. Об'єктом дослідження визначено процес управління фінансовою безпекою держави. Предмет дослідження – механізм забезпечення фінансової безпеки держави.

Наукова новизна. Безумовно, практична значущість і необхідність проведення комплексного наукового аналізу та дослідження проблем забезпечення фінансової безпеки держави, недостатня розробка методики забезпечення фінансової безпеки і відсутність практичних рекомендацій вказують на актуальність такого дослідження.

Результати дослідження. Фінансова безпека держави є надійним підґрунтям і найважливішою складовою економічної безпеки країни. Вона залежить від достатності обсягів фінансових ресурсів держави, необхідних для виконання її управлінських, економічних та соціальних функцій. Рівень фінансової безпеки визначається можливістю держави нейтралізувати вплив наявних загроз на її спроможність виконувати належні внутрішні та зовнішні зобов'язання своєчасно і в повному обсязі. Тому одним з найважливіших елементів державного фінансового контролю в Україні є моніторинг і прогнозування факторів, що визначають ризики та загрози фінансовій безпеці держави [1].

Забезпечення фінансової безпеки держави базується на механізмі її забезпечення, який є системою організаційних та інституційно-правових заходів впливу, спрямованих на своєчасне виявлення, попередження, нейтралізацію та ліквідацію загроз. Механізм забезпечення фінансової безпеки має реалізуватися на основі розробки відповідної наукової теорії, концепції, стратегії і тактики, проведення адекватної фінансової політики, визначення об'єктів, наявності необхідних інститутів забезпечення безпеки, визначення та конкретизації інтересів, систематизації загроз, застосування засобів, способів і методів забезпечення безпеки [2].

Зважаючи на те, що фінансова безпека не є статичною (на систему безпеки впливає конкретна ситуація, що складається на певному етапі соціально-економічного і політичного розвитку суспільства), механізм забезпечення фінансової безпеки включає такі елементи:

– об'єктивний і всебічний моніторинг економіки і фінансової сфери з метою виявлення і прогнозування внутрішніх і зовнішніх загроз інтересам об'єктів фінансової безпеки;

– розрахунок порогових граничнодопустимих значень фінансових та соціально-економічних показників (індикаторів), перевищення яких може провокувати фінансову нестабільність і фінансову кризу;

– діяльність держави щодо виявлення і попередження внутрішніх і зовнішніх загроз фінансовій безпеці.

Дія механізму забезпечення фінансової безпеки ґрунтується на загальних та спеціальних принципах. До загальних належать такі, як пріоритет прав і свобод людини і громадянина; верховенство права; пріоритет забезпечення українських національних інтересів; своєчасність і адекватність заходів захисту національних інтересів реальним і потенційним загрозам; законність; єдність, збалансованість та взаємозв'язок усіх складових національної (економічної) безпеки та ін. До специфічних принципів можна віднести: подолання фінансових суперечностей ізбалансування індивідуальних, корпоративних і загальнодержавних інтересів; демократизація прийняття та ефективність виконання державних рішень у фінансовій сфері; забезпечення ефективного розподілу фінансових ресурсів і капіталу та державного контролю за їх використанням; забезпечення макро- та мікрофінансової стабільності, динамічного зростання економіки, досягнення фінансової незалежності національної економіки.

Враховуючи правові засади та концептуальні підходи щодо сутності фінансової безпеки, можна визначити, що об'єктом фінансової безпеки держави є фінансова система до якої входить: громадяни, домогосподарства, підприємства, установи, організації, окремі території та регіони, суспільство і держава. Суб'єктами фінансової безпеки виступають: Президент України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Рада національної безпеки і оборони України, міністерства та інші центральні органи виконавчої влади.

Отже, концептуальне забезпечення економічної безпеки передбачає поєднання критеріїв підвищення добробуту нації і кожного громадянина та становлення в Україні конкурентоспроможної національної економіки, яка була б органічно включена у глобальні економічні процеси. Відтак поєднання цілей підтримки макроекономічної стабільності, економічного зростання та забезпечення соціальної спрямованості економічного розвитку — це пріоритетні національні економічні інтереси України в економічній сфері.[3].

Узагальнюючи різні позиції щодо загроз фінансовій безпеці держави, а також аналізуючи норми вітчизняного законодавства у цій сфері, джерела потенційних і наявних загроз можна поділити на внутрішні і зовнішні. До основних внутрішніх загроз фінансовій безпеці держави можна віднести: низький рівень правової культури у фінансовій сфері, зниження інвестиційної та інноваційної активності, неефективність податкової системи та масове ухилення від сплати податків, високий рівень боргової залежності держави, тінізація і криміналізація економіки, низький рівень капіталізації банківської сфери, низький рівень доходів населення. Зовнішні виклики фінансовій безпеці можуть бути пов'язані з невизначеністю держави у сучасному геополітичному просторі, непричетністю до інтеграційних процесів, обмеженістю доступу до зарубіжних фінансових ринків, безконтрольністю щодо накопичення зовнішньої заборгованості.

Висновки. Таким чином, створення повноцінного механізму забезпечення фінансової безпеки держави передбачає перш за все вирішення широкого кола проблем, що стосуються формулювання критеріїв та принципів забезпечення фінансової безпеки, визначення пріоритетних національних інтересів у фінансовій сфері, здійснення постійного відстеження факторів, які загрожують фінансовій безпеці країни, а також вживання заходів щодо їх попередження та подолання. Для цього необхідно, насамперед, поліпшення інвестиційного клімату, удосконалення регуляторного і корпоративного законодавства, забезпечення спрямованості фіскальної політики держави на зменшення частки усіх складових матеріальних витрат в економіці, підвищення ефективності використання державних коштів,

Економіка інноваційної діяльності підприємств

Управління фінансово-економічною безпекою

забезпечення дієвого державного контролю за діяльністю суб'єктів природних монополій, ефективність тарифної та регуляторної політики. Також, не менш важливо забезпечити подолання тінізації економіки та припинення відпливу капіталів за кордон; збалансований розвиток бюджетної сфери; внутрішню і зовнішню захищеність національної валюти, її стабільність, захист інтересів банківських вкладників; здійснення виваженої політики внутрішніх і зовнішніх запозичень.

Ключові слова: фінансова безпека, механізм забезпечення фінансової безпеки держави, структура механізму забезпечення фінансової безпеки, функції механізму, принципи забезпечення дії механізму.

ЛІТЕРАТУРА

1. Барановський О. І. Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізми забезпечення) / О. І. Барановський. – К.: КНТЕУ, 2004.
2. Методика розрахунку рівня економічної безпеки України: Наказ Міністерства економіки України від 02.03.2007 р. № 60 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [<http://zakon.nau.ua>].
3. Єрмошенко М. М. Фінансова безпека держави: національні інтереси, реальні загрози, стратегія забезпечення: монографія [Електронний ресурс] / М. М. Єрмошенко. – Режим доступу: <http://www.disslib.org/>.